

Dansen naar de ochtend

In de armen van het water

In de armen van het water
kan ik slapen

In de armen van het water
ben ik thuis

Door de stroom
voel ik
me gedragen

Met de stroom mee
vind ik
altijd weer een haven

In de armen van het water
ben ik thuis

Arno
Bonaire, oktober 2021

Wilco Harbers

Dansen naar de ochtend

Over liefde en rouw

Over mij

Over jou

Uitleg bodhiboom (omslagfoto)

De bodhiboom of banyan is een plant uit de moerbeifamilie. Het is een snelgroeiende boom met luchtwortels. De boom heeft kenmerkende bladeren in de vorm van een hart. Daarnaast is de bodhiboom het boeddhistische symbool van spiritueel ontwaken, ook wel verlichting genoemd. Gautama Siddharta, een spiritueel leider en later boeddha, bereikte verlichting onder de bodhiboom. Er wordt beweerd dat deze boom, of een afstammeling daarvan, nog steeds groeit in India.

Vlak voor zijn opname in het hospice heeft Arno een bodhiboom geplant op een speciale plek op ons geliefde eiland Bonaire. Als herinnering en symbool voor de reis die hij zou gaan maken en wat hem te wachten stond.

Ontwerp omslag: Meraki Cover Design, Bonaire

Binnenwerk: Palmslag, Groningen

Illustraties en foto Arno: Alie Nicolay, Oudega (Smallingerland)

Auteursfoto: Vivienne Vollebregt, Bonaire

© 2023 Uitgeverij Palmslag | Wilco Harbers

www.palmslag.nl

info@palmslag.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit boek mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, internet, fotokopie, microfilm of op welke andere (digitale) wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form by print, internet, photoprint, microfilm or any other (digital) means without written permission from the publisher.

ISBN 9789493245730

NUR 306

Vooraf

Maandag 20 december 2021 is op Bonaire mijn lieve man Arno overleden. Hij werd eenenvijftig jaar.

Al sinds zijn jeugd leed Arno aan depressies, waarvoor hij meerdere malen is behandeld. Menigmaal gaf hij aan niet verder te willen leven, met als gevolg dat hij tot tweemaal toe een poging deed zichzelf van het leven te beroven. Zijn pijn was te groot en zijn kwaliteit van leven volgens hem te laag. Hij ging voor de volle honderd procent en kon niet meer leven met minder.

Het laatste half jaar van 2021 zocht hij wederom naar een manier om uit het leven te stappen.

Arno wilde niet meer behandeld worden en was klaar met leven. Euthanasie was niet mogelijk en zelfdoding vond hij geen optie, omdat die keuze anderen – en vooral mij – heel veel leed zou doen. Daar spraken we samen vaak lang en uitvoerig over, waarop Arno besloot dat hij wilde sterven door niet meer te eten en te drinken. Om dit te bereiken had hij een plan gemaakt en de mensen daarbij betrokken die hij nodig zou hebben: huisartsen, het hospice, onze vrienden en uiteraard mij. Dit plan voerde hij uit, wat uiteindelijk resulteerde in zijn overlijden op maandag 20 december 2021.

Gedurende het proces van afscheid nemen van iedereen die hij liefhad, de opname, verzorging en begeleiding in het hospice en het uiteindelijke overlijden na ruim vier weken, ben ik niet van zijn zijde

geweken. Maar ook daarna ben ik bij hem gebleven, tot aan de oven van het crematorium toe. Dit hadden Arno en ik precies zo voorbereid en besproken; ik koesterde zijn wens om bij hem te zijn tot aan zijn dood en verder.

Arno was een geliefd mens dat in heel veel harten een plekje had gekregen. Een mooie persoonlijkheid met een bijzondere laatste wens. Uit liefde voor elkaar hebben we dit kunnen én willen doen, en heb ik dit traject ook daadwerkelijk kunnen en willen doorlopen. Samen met hem. Voor hem. Uit liefde. En nu is hij weg. Het gemis is groot.

Door Arno en het proces dat hij en ik hebben doorlopen, raakte ik geïnspireerd. Iets in mij werd op gang gebracht wat ik niet meer kan stoppen: het schrijven van poëzie. Poëzie die ertoe doet, betekenisvol is.

Voor zover dat mogelijk is, wordt mijn rouwproces er iets draaglijker door. En ik hoop dat ook anderen hier moed uit kunnen putten. Er herkenning, kracht, liefde en troost in vinden.

‘Dansen naar de ochtend’ is mijn eerste dichtbundel. Het verhaalt over de eerste, diepzwarte en rauwe maanden na het verlies van Arno. Een dans die ik het afgelopen en het komende jaar en de jaren daarna zal blijven dansen. Deze dans zal leiden langs afgronden van verdriet en gemis, maar hopelijk (en ongetwijfeld!) ook over heuvels van hernieuwd geluk.

Hoe dan ook: altijd met liefde!

Wilco

Je strijd gestreden
Het gevecht gestaakt
De demonen verjaagd
Het gebroken kind geheeld
Straal nu
Schitter en schijn

En wees bij mij

6 februari 1970 ~ 20 december 2021

In de ochtend van 20 december om 7.55 uur heeft
mijn allerliefste Arno het aardse leven verlaten.

Rustig in mijn armen.

Ik mis je zo ontzettend.

Wilco
Bonaire, 20 december 2021

Die ene tel

Die ene tel
tussen
slapen
en
waken

Die ene tel
tussen
het vluchten
en
de dreun

Die ene tel
tussen
het niets
en
het zwart

Die ene tel
tussen
onwetendheid
en
het weten

Die
ene
enkele
tel
is alles goed

Aan mij voorbij

Starend in de koplampen
van mijn bestaan
gevangen in het licht
van mijn werkelijkheid

verlamd kijk ik
verweesd hoor ik
verbijsterd zie ik
de mensen

bezig druk
aan mij voorbij
pogingen verwoed
achter glas

verdoofd en hulpeloos
glimlach ik knik
ben ik
mis ik

Nachten

Nachten niet weten waarom en waar naartoe
toekomst verdampt tot een laagje herinneringen

Nachten bonkend met het hoofd tegen de muur
alsof pijn zal bevrijden van angst en eenzame stilte

Nachten dat blinde paniek als een tomeloze tornado
rondraast in het lijf
verzwelgt, opslokt en vernietigt

Nachten dat jouw stem de orkaan kalmeert tot een
troostende bries
tot rust komt in het kalme oog

Nachten dat jij mij aankijkt
ik zachtjes huil

Een schaduw

Uit mijn ooghoek
een schaduw
jouw schim

In de spiegel
een gezicht
jouw ogen

Een koelte
een vlaag
jouw bries

Waar ben je?

Een ronkende auto
voor het huis
de honden slaan aan

Pannen geuren
in de keuken
jouw curry

In de verte
slaat de koelkast
dicht

Waar ben je?

In de douche
stroomt water
ik ruik de shampoo
in je haar

Je hand op
mijn schouder
je adem zucht
mijn oor

Ik kijk op
zie je mond
daar ben je
kus

Zonder

Zonder woorden
is er niets
ben je niets
alleen
steeds leger

Zonder woorden
met stomheid
geslagen
tot een
zinloos vergezicht

Stilte verwatert
jouw beeld
in mist
vervaagt
en uitgewist

Zwijgen als
sterven
in
drijfzand
verzwolgen

De herinnering
een bliksemschicht
in de
ongrijpbare
inktzwarte nacht

Helder en fel
het licht
een ster
uit een
warm verleden

Woorden doen
bovendrijven
de liefde
voor jou

In het wassende water
van mijn
onpeilbaar
verdriet

Woorden
doen vermenigvuldigen
de optelsom
van onmeetbare liefde